

Motivera beslut – vårdat, enkelt och begripligt

FSÖ 2022

Förvaltningsjurist Jonas Bokstedt, jonas.bokstedt@demokratimedborgarservice.goteborg.se

Språkkonsult Anki Mattson, anki.mattson@sprakkonsulterna.se

1

Innehåll

- För vilka motiverar vi våra (förhoppningsvis genomtänkta) beslut?
- Vad säger förvaltningslagen?
 - När kan vi låta bli att motivera?
 - När måste vi motivera?
 - Vad ska en motivering innehålla?

2

För vilka motiverar vi våra beslut?

- Beslutsfattaren – övertyga sig själv att beslutet är riktigt och lagligt.
- Mottagaren – ska förstå vilka omständigheter vi beaktat och vilket lagstöd vi har; ska beslutet överklagas eller känner sig mottagaren övertygad om att beslutet är ”rätt”.
- Eventuell överinstans (tingsrätten).
- Kontrollinstanser (länsstyrelsen, JO).

Hållbar stad – öppen för världen

3

Förvaltningslagen

Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klargörande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt.

En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.”

Hållbar stad – öppen för världen

4

Antas påverka någons situation...

- Begreppet myndighetsutövning borttaget
- Låg tröskel

Hållbar stad – öppen för världen

5

Uppenbart obehövt

- ... om det inte finns någon enskild motpart som påverkas negativt av beslutet och därför kan ha ett intresse av att angripa det, kan det i många fall framstå som obehövt att särskilt ange skälen för ett sådant beslut (prop 2016/17:180, s 192)
- ... för att myndigheterna ska kunna låta bli att ge en mer klagörande motivering bör det krävas att det vid en objektiv bedömning framstår som självklart att någon motivering inte behövs (prop 2016/17:180, s 192)

Hållbar stad – öppen för världen

6

När kan vi låta bli att motivera?

- Positiva beslut där sökande får det hen vill ha och där det inte finns någon annan som kan ha ett intresse i saken.

Hållbar stad – öppen för världen

7

När måste vi motivera?

- Negativa beslut (helt eller delvis avslag) måste alltid motiveras.
- Positiva beslut där invändningar framförts från annan bör motiveras (till exempel ett fastighetsärende där anhöriga till huvudmannen framfört invändningar).

Hållbar stad – öppen för världen

8

Vad ska en motivering innehålla?

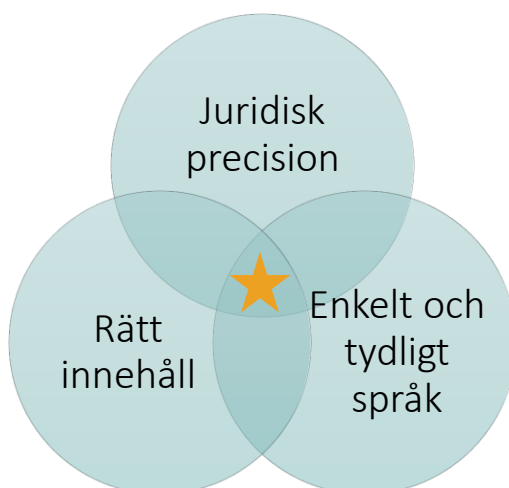

- Begripligt språk
- Ange vilket författningsstöd vi har (citera lagtext?)
- Redogörelse för vilka personer som hörts/yttrat sig och vad de (i huvudsak framfört)
- Redogörelse för hur överförmyndaren bedömt utredningen och hur dessa slutsatser förhåller sig till lagstiftningen

Hållbar stad – öppen för världen

9

Klargörande och begripligt språk – tre perspektiv på begripliga texter

Språk konsulterna

10

Varför klarspråk?

Demokrati

- rättighet att förstå samhällsinformation
- mer inkluderande och rättssäkert

Effektivitet

- lägre risk för onödiga frågor, överklaganden och klagomål

Förtroende

- tydlighet ger förtroende för myndigheten som avsändare

Läsvårigheter

- drygt 40 procent av vuxna svenskar har inte god läsfärdighet

Språk konsulterna

11

Språklagen gäller alla offentliga texter

§ 11 Språket i offentlig verksamhet ska vara vårdat, enkelt och begripligt.

Språk konsulterna

Språklagen (2009:600)

12

Vad innebär vårdat, enkelt och begripligt?

- **Vårdat** – Följ den officiella språkvårdens rekommendationer (bland annat *Myndigheternas skrivregler* och Svenska Akademiens ordböcker).
- **Enkelt** – Skriv med enkla ord och enkel meningsbyggnad, förklara facktermer och undvik förkortningar. Använd punktlister och underrubriker.
- **Begripligt** – Tänk på mottagarna och deras kunskaper (innehållsurval och struktur).

Språk konsulterna

13

Vad är egentligen en begriplig text?

En text är begriplig om dess ordval, struktur och design är så tydlig att de avsedda läsarna lätt kan hitta vad de behöver, förstå vad de hittar och använda den informationen.

Språk konsulterna

Plain Language Association International (PLAIN)

14

Behandlingen

Mat, värme och vila är inledningsvis huvudfokus i behandlingen. Målsättningen är att häva svält/hetsättning/kräkningar/tvångsmotion och att arbeta för ett normaliserat förhållningssätt till mat och aktivitet. Behandlingen är individuellt utformad, men gruppbaseade inslag förekommer.

Vi erbjuder närståendesamtal och fortlöpande information under vårdtiden. Det finns också möjlighet att delta i närståendebildningar. Närstående är välkomna att höra av sig till avdelningens kurator för information och närståendestöd.

Patienterna har ett personligt utformat veckoschema. Veckoschemat kan se olika ut beroende på var i behandlingsprocessen patienten befinner sig. Grupp-inslagen i behandlingen kan variera i utformningen och fokuserar på avslappning, social träning och matlagning. Den individuella behandlingen sker genom exempelvis samtal kring ät/matdagbok, läkarsamtal och veckosamtal där bland annat svältens påverkan på de kroppsliga och psykologiska funktionerna belyses. Tillsammans med patienten utarbetas strategier, mål och delmål för att kunna hantera de symtom som finns och för att vardagen ska kunna fungera bättre.

Landstingets ätstörningscentrum består även av en dag- och öppenvårdsverksamhet.

Språk konsulterna

Hur en behandling mot ätstörningar går till

Vi arbetar för att du ska få ett normalt förhållningssätt till mat och aktivitet. I början av behandlingen är huvudfokus mat, värme och vila. Målet är att häva ätstörningsbeteendet, oavsett om det handlar om svält, hetsättning, kräkningar eller tvångsmotion.

Du får ett personligt veckoschema för behandlingen

Som patient får du ett personligt utformat veckoschema. Schemat kan se olika ut beroende på var i behandlingen du befinner dig. Vi utarbetar strategier, mål och delmål tillsammans med dig, för att kunna hantera de symtom som finns och för att vardagen ska fungera bättre.

Du får behandling både individuellt och i grupp

Behandlingen är individuellt utformad för dina behov, men det förekommer också behandling i grupp. Den individuella behandlingen sker genom exempelvis samtal kring matdagbok, läkarsamtal och veckosamtal. Under samtalen tar vi upp svältens påverkan på de kroppsliga och psykologiska funktionerna. Gruppslagen i behandlingen kan vara utformade på olika sätt fokuserar på avslappning, social träning och matlagning.

Närstående kan få samtal och stöd

Du som är närstående har rätt att få information, råd och stöd under vårdtiden.

Du kan till exempel ta del av

- närståendesamtal
- information under vårdtiden
- närståendebildningar.

Hör av dig till avdelningens kurator för mer information.

15

Vad ska en motivering innehålla?

- Begripligt språk
- Ange vilket författningsstöd vi har (citera lagtext?).
- Redogörelse för vilka personer som hörts eller yttrat sig och vad de har framfört (i huvudsak).
- Redogörelse för hur överförmyndaren bedömt utredningen och hur dessa slutsatser förhåller sig till lagstiftningen.

Hållbar stad – öppen för världen

16

Exempel – förtydligade rättsregler

Språk konsulterna

En förvaltare som missköter sitt uppdrag, har allvarliga ekonomiska problem eller av andra anledningar inte längre bedöms vara lämplig att behålla uppdraget, ska enligt lagen entledigas från (fråntas) sitt uppdrag av överförmyndaren (11 kap. 20 § föräldrabalken).

Hållbar stad – öppen för världen

17

Exempel – förklara svåra ord

Språk konsulterna

En förvaltare som missköter sitt uppdrag, har allvarliga ekonomiska problem eller av andra anledningar inte längre bedöms vara lämplig att behålla uppdraget, ska enligt lagen entledigas från (fråntas) sitt uppdrag av överförmyndaren (11 kap. 20 § föräldrabalken).

En fråga om entledigande kan väckas genom ansökan från bland annat huvudmannen och dennes närmaste släktingar. Överförmyndaren kan också på egen hand ta initiativ till en fråga om entledigande. I dessa fall ska överförmyndaren ge huvudmannen tillfälle att yttra sig i frågan, om det är möjligt. Förvaltaren har också rätt att yttra sig innan beslut i ärendet fattas (11 kap. 24 § föräldrabalken).

Hållbar stad – öppen för världen

18

Använd punktlister

När du ska montera ihop Ikea-möbeln behöver du

- insexnyckel
- skruvmejsel
- hammare.

Så här kokar du kaffe:

1. Håll vatten i behållaren.
2. Placera ett filter i storleken 1x4 i filtertratten.
3. Fyll på 1 msk kaffe för varje kopp.
4. Tryck på ON.

Spara genom att utföra ett av följande alternativ:

- a) Tryck på Ctrl + S.
- b) Välj menyalternativet Arkiv och därefter Spara.
- c) Klicka på knappen Spara.

Hållbar stad – öppen för världen

19

Exempel – tydliga punktlister 1

Språk konsulterna

Överförmyndaren har därefter varit i kontakt med [huvudmannens] övriga nätverk i form av nuvarande handläggare på socialtjänsten, boendepersonal samt personal på [huvudmannens] dagliga verksamhet. Sammanfattningsvis har JT och [huvudmannens] nuvarande nätverk riktat följande kritik mot [ställföreträdaren]:

- [Ställföreträdaren] har [datum] meddelat socialtjänsten att han kommer vara väldigt upptagen framöver och att han därför inte kommer kunna svara på frågor gällande huvudmannens behov. [Ställföreträdaren] ska då ha sagt att eventuella frågor får diskuteras med personal på huvudmannens dagliga verksamhet.
- [Ställföreträdaren] har varit mycket svår att nå när nätverket har sökt honom och dessutom vid något tillfälle sagt att nätverket inte ska kontakta honom.
- [Ställföreträdaren] har inte dykt upp eller återkopplat vid vissa inbokade möten med nätverket.
- Det finns kommunikationssvårigheter mellan [ställföreträdaren] och nätverket.

Hållbar stad – öppen för världen

20

Exempel – tydliga punktlistor 2

Språk konsulterna

Hur du överklagar

Du kan överklaga det här beslutet inom tre veckor från den dag som du fick det. Så här gör du:

1. Skriv ett överklagande.

- Berätta varför du tycker att beslutet är fel och hur du tycker att beslutet ska ändras.
- Ange fastighetsbeteckning och beslutets diarienummer.

2. Skicka överklagandet till Landskrona stad.

Landskrona stad
 Stadshuset
 261 80 Landskrona

Om kommunen inte ändrar beslutet så skickar vi ditt överklagande till förvaltningsrätten, som prövar ärendet på nytt.

Hållbar stad – öppen för världen

21

[God man] har, enligt köpekontrakt undertecknat den [datum], ansökt om överförmyndarens samtycke till försäljning av tomträtten till fastigheten [fastighetsbeteckning].

[God man] har ansökt om överförmyndarens samtycke till försäljning av tomträtten till fastigheten [fastighetsbeteckning], enligt köpekontrakt undertecknat den [datum].

[God man] har ansökt om överförmyndarens samtycke till försäljning av tomträtten till fastigheten [fastighetsbeteckning]. Köpekontraktet är undertecknat den [datum].

Hållbar stad – öppen för världen

22

Läs mer!

- Myndigheternas skrivregler (isof.se)
- Svenska Akademiens ordböcker (svenska.se)
- Svarta listan (regeringen.se)
- Språkrådets frågelåda (frageladan.isof.se/fragasr.py)
- Svenska skrivregler utgivna av Språkrådet, Liber 2017
- Juristens skrivhandbok, Helena Englund Hjalmarsson och Anki Mattson, Jure 2022
- PIAAC-undersökningen (<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/utbildning-och-forskning/befolkningens-utbildning/den-internationella-undersokningen-av-vuxnas-fardigheter/>)

Hållbar stad – öppen för världen